

یاد و رید سیاسی کان؛ ل ئاشکرا کردنی ا بردوو و تا پرسیاری مژوو. جوتیار م لا ئوف

بیر و رید کان (دکتر م حمود عوسمان) یش ک وتن ناو کت بخان ی کوردیی و؛ بام پم وای زیادبوونی کت بکی تر ب ئرشیفی مژوی یاد و رید سیاسی کان، بخای هیچ گان ل ئاسی داها تووی ئ و ک م گای دا پک ناھنت، بھای سیاسی ئ و ج ب رھ مان ب و نا پور ت ک چ ند نهنی ئاشکرا دکن، ب کو ب و د رد ک و ت ک تا چ ند د توانن ا بردوو بخن ب رد م خن، ب رپرسیار تی دیاری بکن و ببن ه ی پ داچوون و ب و ئ زموون سیاسی ک م گای کوردی گ یان دوو ت ئ و د خ.

و ک یاد و ریی ز ر ک ل س رکرد و کادیر و نووسر و ر ژنا م نو سوو هون ر م ندو ه سوو اوانی سیاسی، ئ و یاد و رییان ش ئ نگ ب ماو ی ک ببن ناو ندی مشتوم و گرژی نوان لای ن کان، ه ر لای ن ک ئ و ب شان ی ب سوودی خای و ب زیانی کا ب ر ک ی د بینت و و ک ب گای مژووی ب رز د کات و؛ ب رامب ر ئ و ب شان ی ب رپرسیار تی د خن ئ ستی خای، ب نا استی و لای نگری و ت نان ت ساخت کاری ناو ز د د کات، ل ناو ئ و باز ن ی دا، استی ب پ و وری ب گ ه ناس ن گ ندر ت، ب کو ب پ ی پ گای حیزی و ب ر ژ و ندی سیاسی ب های پ د در ت؛ مژووش ل م یدانی ت گ یشتن و د گوازر ت و ب س نگر ی مللانا، ئ و ی ل و یاد و رییان دا ئ نگ و ک دانپ دانان بخو ندر ن و، د توان ت ه ند ک لای نی شار او ی مژووی سیاسی کورد و ک م گاک ی وون بکا ت و، بام دانپ دانان، ئ گ ر ل دیار یکردنی ب رپرسیار تی و خن ی خودی داب ب ت، ئ نگ ت نها ب ب ت شو ی کی نو ی ب تاوان کردنی خ و تاوان بار کردنی ئ وانی تر، ه ر گ ان و ی ک، ت نان ت ئ گ ر ل زاری شای ت کی ناو ووداو کانیش و ب ت، پویستی ب ب راورد کردن و ه س نگان دن ه ی؛ چونک یاد و ریی تاک، ب ه موو گرنگیی ک ی و ناتوان ت ج گای مژووی خن ی بگر ت و.

پرسیار س ر ک ی ک ئ و ی، ئا یا ئ و ئاشکرا کردنا یار م تیمان د دن ل میکانیزم کان د س اتدار تی، ل ش وازی ب یاردان و

[illegible]

بـ و دیدگا خـ یـ و، حوکمی کـ تایی لـ سـ ر کـ تـ بـ ک نادـ م کـ هـ شـ تا
نـ مـ خـ وـ نـ د و و تـ و؛ ئـ و چـ نـ د دـ و و ی لـ ر نـ و سـ ی و م، پـ ر سـ یـ اـ ر لـ و و و
سـ نـ و و ر یـ ا د و و ر ی ی سـ یـ ا سـ ی لـ کـ مـ و و گـ ا ی ئـ مـ دـ ا، هـ ی و ا د ا ر م بـ تـ و ا نـ م ز و و
کـ تـ بـ کـ ی بـ و و ز د کـ تـ ر مـ حـ مـ و د م دـ سـ ت بـ کـ و و تـ و و بـ یـ خـ و و نـ م و و.

جوتيار مالا ئوف

ئاس-كا نى جۈا نى ل-
نوگ-ریدا. . ستار ئ-حم-د

شهو و بوونی شارستانه‌تی و برینکردنه‌ی جیها نینیی ئه‌ده‌ی و هونه‌ری، هه‌میشه له ئه‌فراندنی ئه‌و ده‌رفه‌تانو و سه‌رچاو ده‌گرت که سه‌گه به مره‌ف ده‌ده‌ن واتا جه‌گیرانه‌کان سه‌رله‌نو و تاقیبه‌نه‌و و له وانگه‌یه‌کی تازه‌و له ته‌ماشای بوون به‌وانن. له‌م نووسینه‌دا هه‌و ده‌درت تیشک به‌خه‌ته سه‌ر ئه‌و‌ی که چه‌ن ئاسه‌کانی جوانی له سه‌هه‌وی نوکه‌گیریدا گه‌شه ده‌که‌ن و ده‌به‌نه که‌رسته‌ی سه‌ره‌کی به‌ زیندو بوونه‌و‌ی ئه‌نده‌شه، هه‌ر و وانگه‌ی داه‌نه‌رانه له‌ که‌یه‌ی وه‌ژه و سه‌ه‌ه‌یریدا. جوانی له به‌نه‌هه‌تی خه‌یدا ته‌نیا به‌ازاندنه‌و‌یه‌کی سه‌ره‌یه‌یی یان وه‌نه‌یه‌کی جه‌گیری ده‌هه‌نه‌ی، به‌هه‌کو هه‌زه‌کی به‌زینه‌ر و زیندوو که

گیان به به ره می ندد بی و هونری دد بخشت و واتا کانی بوون ش وک و دد کات و. هر لر ل و س ننگ ی و، نو گ ریش وک جوو ی کی بر د وام و س رپ چیی کی دروستک لر ل دژی چ قب س تووی، دد بت ها و و ت و او ک ری به گومانی جوانی، چونک به به نو گ ری، جوانی وو به ووی دوو بار بوون و و سستبوونی ژیانی دد بت و و ل ش و ی کی باودا ق تیس دد م بت و.

وو وی داه ننان پ یو ندیی کی ندامی و دان به او ل ن وان ن م دوو چ مک دا د خولق ندت، به ج ر ک ک ناکرت باس ل داه نانی است قین بکرت به به ن و ی جوانی س رچا و ک ی بت و نو گ ریش س باز و ش وازی د رب ی نی بت. داه ندر ل س ف ری خ یدا به رامب ر جیهان و وو دا و کان، ت نیا بینر کی بد ننگ یان گ ر و ی کی مات نی، به کوو ل گ ی دید و رد و ه ستیار ک ی و، جوانی ل وو بر ر ش را و کانی ژیا ندا دد ز بت و و به ئامرازی نو خوازان ش و گیری دد کات و.

نو گ ری ل ک کدا ت کدانی بند ما س پ نرا و و دا و ترا و ک ن کان نی ل پ نا و ت کداندا، به کوو ن فراندنی جیهان بینی کی نو ی ک بتوانت ح س رد م به رج ست بکات و ئاس ی کی فراوانتر ل به رامب ر ه ش و ه ستی خو ندر یان بینر دا بکات و. کات ک داه ندر ل نووسین یان به ره مه نانی هونر یدا ل سنووری باو ت دد پ بت، نک هر زمان یان ئامراز کان نو دد کات و، به کو پ یو ندی خ ی ل گ جیهاندا س رل نو پ ناس دد کات و و به های کی نو به جوانی دد بخشت کد پ شتر ه ستی پ ن کرا و.

نم پر س ی پ ویستی به نند ش ی کی ئازاد و بو ی ری کی هزی ه ی ک ن ترست ل چوون ن و ن زانرا و کان و شکا ندنی ن و چوارچ وانی ک پ و و ر کانی جوانیان ل ش و ی کی ن گ دا کورت کرد ت و. جوانی ل وو وی داه نندا شت کی به ستو و دیار ی کرا و نی، به کو و و کوو ئا و کی و وان بر د وام و ننگ و ش و ی نو و رد گرت، و به پی گ انکار یی کانی ژیان و ه ستی مر قای تی نو دد بت و. لر و نو گ ری دد بت د ست به رکردنی بر د وامی و زیندو بوونی جوانی، چونک گ نادات به ره می داه ندر ان به بت قای ب کی به گیان یان شو نک و تی ش واز ک ک س رد م ک ی به س رچوو.

ک ک ی به رج ست ی ئاس کانی جوانی ل و دا و ننگ دد دات و ک زمان چ شنی ک ر ست ی کی زیندووی به سنوور بینر ت، نک وک سندوق کی داخراوی یاسایی. کات ک د ق کی و ژ یی یان هزی وو وی نو گ ری دد گرت به ر، وش کان ل مانای ف ره نگی و ق دد رد ندت و د یانکات ئام ازی شو و کردنی ه ست قوو کان. وو بر ری زمان ل نو گ ر یدا ت نیا گواستد و ی زانیاری نی، به کوو ن فراندنی

موزیک و گڼیڼی کښوځوای دځځکځی؛ ئم جځځ لځ نوځوونځوای زمانځوانی وا دځکات خوځنځر هځست بځ فځنکایی و زیندوویی دځځکځ بکات و لځ تځگځیشتنځکی ځووکاریځوځ بځرځو جیهانځکی ځوخی پځ لځ لځکدانځوای نوځ بځځځځځو.

ئو دا هځنځانی توانای مانځوای هځی، ئوځی کځ بځپځی ځځځر پځیوځندی ځی لځگځځ بندځما جوانیځکاندا بځ زیندوویی دځځځځځو و بځ زمانځک دځدوځت کځ هځم ځځگ و ځیشځی لځ ئځزموونی ځځسځندا چځسپیو و هځم بځرځو ئاسځی دا هځاتوو کراوځی. هځر بځرهځمځکی ئځدځبی یان هونځری کځ بځځاستی نوځگځری تځدا بځرجځستځ بځت، توانای ئوځی هځی تځگځیشتنی ئمځ بځ جوانی فراوانتر بکات و هځشیاریمان بځرامبځر وردځکاریځکانی بوون بځرز بکاتځو.

دیاریځدی لځکترازانی نځوان نځریت و نوځگځری لځ مځژووی دا هځنځاندا هځمیشځ کځشمځکځشمځکی پځپیت و بځسوود بوو، چونکځ ځځسځنایځتی ځاستځقینځ لځ ځځتکرځنځوای کوځرانځی ځابرځوو سځرچاوځ ناگرځت، بځکوو لځ توانای گځیځی ځابرځوودا بځدی دځکرت بځ وزځیځکی نوځ کځخزمځت بځ ئځستا و دا هځاتوو بکات، نځریت سځرچاوځی کځلځپووری ځوخی و ئځزموونی کځځځځځبووی نځتځوځی، بځځام کاتځک بځ بځپرځسځی پشکنین و نوځکړځنځو دځیگوازینځو، تووځی چځقبځستوویی دځبځت، جوانی لځم هاوکځشځیځدا وځکوو پرځدځک کار دځکات کځ ځځسځنایځتی و نوځگځری پځکځو دځبځستځځو و ځځگځ دځدات دا هځنځر بځ بوځریځو دځست ببات بځ شځوازځ نوځیځکان و لځ هځمان کاتدا قوځایی ئځزموونی مرځقایځتی بځارځنځت.

هځر بځی لځ ځځځوای دا هځنځاندا، جوانی و نوځگځری دوو دیوی یځک هاوکځشن؛ جوانی ناوځځک و ځځخی بځرهځمځکځی، و نوځگځریش ئو زمځان و فځرمځی کځ ځځگځ دځدات ئم ځځځ بځ جځوانترین و کاریگځریترین شځو بگاتځ ناخی وځرگران و خوځنځران، دا هځنځرځک کځ دځتوانځت ئاسځکانی جوانی بځ هځناسځی نوځگځریځو ئاوځتځ بکات، تځنیا بځرهځمځک پځشکځش ناکات، بځکوو هځشیاریځکی گشتی لځبارځی جوانیځو لځ کځمځځگځدا نوځ دځکاتځو و تځمځنی ناوځځکځ ئځدځبیځک درځژتر دځکاتځو، نوځگځری بځ جوانی دځبځتځ تاځیکړځنځو یځکی بځتا و بځگیان، و جوانی بځ نوځگځریش دځبځتځ مځزځخانځیځکی بځدځنگ؛ بځځام ئاوځتځبوونیان، هونځر و وځژځ دځپځځځځځو بځ ناو بځردځوامی.

دا هځنځانی ځاستځقینځ لځ توانای بځردځوامی بځخشین بځم ځځځو دایځ، کځ تځیدا جوانی هځردځم وځک کانپځکی بځخوځ دځمځنځځو و نوځگځریش وځک ځځگځیځک بځ دځزینځوای ئاسځگځلی نځبینراو و دځربځیځی هځستځ وردځکانی مرځف بځرځو پځشځو دځچځت، هځتاکوو ئځندځشځی مرځف بځ

دوای ئاسی تاز تردا بگت و وسمی پرسیار بوونیی کان
بدات و، ووی نوگ ریش وک بشکی دان ب او ل ئ فراندنی
جوانی ئد بیدا ه ناس د دات و جیهانی ئم د و م ندر د کات.

ستار ئحم د

نووساری و ژبی منداان ئانت لانگن. رازا شوان

خاتوو (ئانت لانگن) دوو م نووساری ئمانی ل بواری
و ژبی منداان، ک ب خویند رانی کوردی د ناسنین. پشتر ل
مانگی (ئابی/۲۰۲۰) دا باسما ک نووساری ئمانی ل بواری
و ژبی منداان، خاتوو (کرنیلیا فونک) کرد و ل سایت کاندا
ب اوم کرد و. ل م نووسیند ما باسی ئانت لانگن د کین، ک
خانم نووساری کی ب ناوبانی ئمانی، پسپار ل و ژبی
منداان و مرمنداان و با لری خویندن وای منداان.

ئانت لانگن ل رژی (۲۹ / نیسان / ۱۹۶۷) ل شاری ل فاکوزن ل
ئمانیا ل دایک بوو. کچی گورای خزان ک ی تی. ئمسا
ت مانی ئانت، بوو ب (۵۹) سا. ب منداای ل شاری
لایخلینگن ل ه رمی راین لاند ژیاو. کچک و کوو کی
ه ی. ل ئستادا ل شاری (ب رگیش لاند) ل نریک شاری
کین، ل گ کچ و کوو پ گیشوو کانی د ژین.

ئانت لانگن، ل خزان کی پرتووکف ش گور بوو. ئم ش وایکرد
ل منداای و ب پرتووک و ب چالاکی و ژبی د و ریدرت.
گ ان وای چیرک بوو ب خولای.

ئانت دت: "من ز ر بخت و ر بووم، ک ل خزان کی
پرتووکف شدا گ و بووم. ب پرتووک و باوکراوای ب شومار
دور درام" خولای ئانت ب و ژبی منداان، د گت و ب
ئ و پرتووک ز رای ل ب ریدرتیدا بوون. ت مانی ئار زووی ت وای
ژیانی ب هونری چیرک گ ان و چسپاند.

ئانت لانگن، ل منداای و ل گت خزان کیدا، گشت کی
زری و اتانی جیهانیا کرد. ل گشت کانیدا و نری زری د گرت و

بوو (با-زی خو-ندن) له ئېمانیادا. له سا (۲۰۱۲) دا، سرکردای-تی پر-گرام-کی راه-ن-رای-تی دام-زراوی شیر م-ر شافت، له شاری ک-سف-د کرد. له سا (۲۰۱۴) و-بوو ئ-ندامی چالاکی ر-کخراوی (س-ر-پتیمیسٹ ئینت-رناشنا) ک-ر-کخراو-کی خ-رخوازی ژنان له ئېمانیا. ئانت لانگن، کار له-س-ر ه-موو ئ-وشتان د-کات، ک-پ-یو-ندیان ب- جوانی-و-ه-ی. له-وان-ش نووسینی ی-ک-م پ-رتووک له سا (۱۹۸۹) دا ب- ناوی "نام-کانی ف-لیکس" ک-زنجیر-پ-رتووک-کی چیر-ک-ب- مندا-ان، له سا (۱۹۹۴) دا، چاپکرا و ب-اوکرای-و. ئانت له ر-ی ئ-م زنجیر-چیر-ک-و-ناوبانگی د-رکرد و له جیهاندا ناسرا. ئ-م چیر-کان و-ریانگ-اون ب- چ-ندیان زمان له جیهاندا. کراون ب- فیلمی کارت-نی ئ-نیم-یشن و ب- کاری سین-مایي و ب- زنجیر-ی کارت-نی ت-ل-قزی-نی.

ئانت له چیر-ک-کانیدا، س-ر-رک-شی و نوکت و ت-وانین-کولتووری-کان ت-ک-د-کات.

پا-ونی (نام-کانی ف-لیکس) ک-رو-شک-کی بچووکي پ-ی-ی-و و ب- له-ک-پ-کراو. گشتی س-رانس-ری جیهان د-کات و ز-ر-ح-زی له نووسینی نام-ی و ب- نیشتمانی د-یان-ر-ت-و. بیر-ک-ی زنجیر-چیر-کی نام-کانی ف-لیکس، له ئ-م-وون-کان و له گشت-کانی ئانت خ-ی-و، له-گ-خ-زان-ک-یدا س-رچاو-یان گرتوو. ک-گشتی ز-ر له و-اتانیاں کرد. ه-میش-ش نام-نووسین ب-ش-کی گرنگی ژیا نی ئانت بوو.

تا ئ-م-ش ئانت نام- ب- هاو-کانی د-نووس-ت، ک- له س-رانس-ری جیهان دان.

ب- کورتی بیر-ک-ی نام-کانی ف-لیکس، گوزارشت له بیر-و-رید-کانی مندا-یی ئانت د-ک-ن. له گشت-خ-زان-کانیاں و له نام-نووسین-ی-کانی.

ناوی ه-ند-ک له کار-کانی ئانت:

۱- زنجیر-پ-رتووکي چیر-ک-کانی "نام-کانی ف-لیکس" ک-ناوبانگ-کی جیهانیا ه-ی. باس له گشت س-ر-رک-شی-کان و نام-نووسین-ی-کانی، ف-لیکسی ک-رو-شک-بچک-له-ک-د-کات له س-رانس-ری جیهاندا. ئ-م زنجیر-چیر-ک-ئانتیان گ-یاند-ئاست-کی ب-رز له و-ژ-ی مندا-انی هاوچ-رخ له جیهاندا. ئ-م زنجیر-پ-رتووک له سا (۲۰۰۰) دا، له لیستی باشتین و پ-فر-شتین پ-رتووک-کانی مندا-ان بوو.

نانت د-ت-ت: "ز-ر-بی-خ-کی ب- دایکی ف-لیکس ناوم د-ب-ن.

شکر کرے،

بـسـر بـو خـسـار تـا بـارـيـو
 هـر مـن نـا يـم . .
 نـيـنـک گـوا هـي ئـدا
 دـ ئـو وـنـد جـوانـتر بـو
 خـونـچـي لـوت
 تـا بـلـيـکـي نـيـشـانـدا
 سـرو وـشـتـي بـچـکـدا دـاو
 بـز و پـکـنـيـنـکـانـت
 هـاژـي چـمـي کـپ کـرد و
 دـيـمـنـکـي دـ فـنـد
 خـيا لـر دـسـتـوسـانـ،
 سـر سـام بـو
 وـش لـا ،
 خـام سـري دـاخـسـتـو
 ئـزاني بـ؟
 لـئـاسـت جـوانـي بـگـردـي تـ
 تـريـف لـهـيـف لـائـکا . .
 زار سـ بـو
 شـلـبي نـاشـکـتـو
 چـم لـ بـو
 زـوي ئـکو . . !
 تـاريـکـسـان . .
 بـا کـانـي بـسـر شـارا دـاخـسـتـو
 چـرا کـو بـو
 خـمـشـمـش . . شـش بـو
 وـومـتـي پـنـگـر سـور بـو
 ئـاي چـن جـوانـ
 قـزى بـفـر . .
 بـسـر دـر خـتا بـارـيـو
 پـنـجـي گـلـکـان چـيو
 تـاراي سـپـي پـخـش بـو
 جـسـتـمـي دـا گـير کـرد
 چـونـکـ خـرمانـي تـي دـيو
 سـنگـي عـشـقي ،
 لـسـر سـنگـم دـاکـوتـيو
 ئـيـتر عـاشـق بـوون ئـا وـاي
 ئـقـيا نوـوسـو بـ کـتـايـ

بہاؤ موو تہم نی ژیا نم
جہ نگاوہرم لہم گاہ
شہ پلہکم، جیا نا ہمہو
لہم لہدہریا یہ.
ہہر ئہہم و
سہوہی ئہم ژیا نہ لہ ئہدہم
تادہگہم ئہو کہ نارہی
لہگزنگی ئاسہم دایہ.

عارف کورد